

holland festival '70

programma

15

Keizerlijke Hofkapel van Japan

gagaku

Den Haag	Koninklijke Schouwburg	19 juni
Rotterdam	Schouwburg	20 juni
Amsterdam	Stadsschouwburg	21 juni

Keizerlijke hofkapel, Tokio

Tsuji Toshio	<i>aanvoerder</i>
Togi Masataro	
Bunno Katsuaki	<i>plaatsvervangend aanvoerder</i>
Hayashi Tamio	
Togi Shintaro	
Sono Hiroyasu	<i>hofmusicus</i>
Togi Hiroshi	
Ue Chikamasa	
Hayashi Hirokazu	
Togi Fumitaka	
Sono Hiroharu	
Togi Toshiharu	
Oono Tadamaro	
Togi Yoshio	
Sono Takahiro	
Yamada Kiyohiko	
Shiba Sukeyasu	
Togi Kanehiko	
Togi Masaru	
Tsurukawa Shigeru	

Toshio Tsuji, geboren in 1908, studeerde van 1921 tot 1928 aan het Gagaku-conservatorium. In 1948 werd hij benoemd tot lector aan de afdeling van Shinto-priesters aan de universiteit van Kokugakuin. In 1959 demonstreerde hij de Gagaku-muziek in de Verenigde Staten en in 1966 werd hij belast met de leiding van de huidige Gagaku-groep.

Masataro Togi, geboren in 1910, studeerde eveneens in de jaren 20 aan het Gagaku-practijkinstituut en werd in 1962 benoemd tot lector aan de muziekafdeling van de kunstacademie in Tokio. Hij bespeelt onder meer de Hichiriki-fluit, de Koto-luit en de westerse klarinet, 'erfde' de Kanjo-gakudans en publiceerde essays over Gagaku.

Katsuaki Bunno studeerde eveneens zeven jaar aan het Gagaku-conservatorium en bespeelt naast de Sho-fluit en Biwa-luit de westerse trombone.

Tamio Hayashi was in 1967 lector aan de zomeruniversiteit van Washington en bespeelt naast de Sho-fluit en Koto-luit de hobo.

Shintaro Togi, fluitspeler en (westers) cellist, is een bekende Gagaku-theoreticus en specialist in de genealogie van de hofmusici.

programma

KANGEN *concert*

Netori in Hyojo

Ringa

Etenraku

Hayashi Hirokazu	<i>Sho-fluit</i>
Sono Hiroharu	
Ono Tadamaro	
Togi Hiroshi	<i>Shichiriki-fluit</i>
Togi Yoshio	
Togi Kanehiko	
Togi Fumitaka	<i>Fue-fluit</i>
Shiba Sukeyasu	
Togi Masaru	
Hayashi Tamio	<i>Koto of Japanese harp</i>
Togi Toshiharu	
Togi Masataro	<i>Kakko-trom</i>
Sono Hiroyasu	<i>Taiko-trom</i>
Sono Takahiro	<i>Shoko-trom</i>

Netori in Hyojo

De Hyojo is de naam van een toonladder in E, een van de zes toonladders der Gagaku-muziek. De Netori is een kort inleidend stuk om de toonsoort te bepalen die in het gehele Kangen-programma wordt gehandhaafd.

Ringa

Dit muziekstuk van negen minuten is ontleend aan een Kaoli-dans, genaamd de Ringa. Bijzonder voor deze muziek zijn de glissando-techniek (Ren) en de eigenaardige trom-roffels (Hayayabyoshi).

Etenraku *Hemelse muziek*

Etenraku is waarschijnlijk het bekendste en populairste Gagaku-werk. Duizend jaar geleden overgebracht uit China, werd deze muziek aangepast aan de Japanse smaak. De melodische vorm is ontleend aan Kuroda-bushi, een Japans volkslied.

NINJOMAI *Invocatie-dans*
Sonokoma

Bunno Katsuaki	<i>Solist Motobyoshi</i>
Ono Tadamaro	<i>Solist Suebyoshi</i>
Shiba Sukeyasu	<i>Fue-fluit</i>
Hayashi Tamio	<i>Wagon of Japanese harp</i>
Sono Hiroyasu	<i>Koor</i>
Ue Chikamasa	
Togi Fumitaka	
Sono Takahiro	
Tsurukawa Shigeru	
Togi Shintaro	<i>Danser</i>

Sonokoma is een dansbeweging uit de lange Shinto-ceremonie Kagura, die van de schemering tot zonsopgang duurt en slechts uitgevoerd wordt in het inwendigste heiligdom van het keizerlijk hof; slechts sinds kort is een deel ervan getoond aan het grote publiek. De solo-danser draagt de witte mantel van de keizerlijke lijfwacht uit de negende eeuw. In zijn hand houdt hij een tak van de heilige Sakaki-boom waaraan een replica is bevestigd van de heilige Shintospiegel.

pauze

BUGAKU *dansuitvoering*

Shundeika
Ryo-O
Bairo

Sono Hiroharu	<i>Dansers</i>
Togi Toshiharu	
Ono Tadamaro	
Tsurukawa Shigeru	
Togi Hiroshi	
Sono Hiroyasu	
Hayashi Hirokazu	
Yamada Kiyohiko	
Togi Masaru	

Begeleidend ensemble :

Bunno Katsuaki	<i>Sho-fluit</i>
Hayashi Tamio	
Sono Hiroyasu	
Hayashi Hirokazu	
Sono Hiroharu	
Ono Tadamaro	
Tsurukawa Shigeru	
Togi Masataro	<i>Shichiriki-fluit</i>
Togi Yoshio	
Togi Kanehiko	
Ue Chikamasa	<i>Fue-fluit</i>
Togi Fumitaka	
Shiba Sukeyasu	
Tsuji Toshio	<i>Kakko- en Sannoko-trom</i>
Togi Shintaro	<i>Taiko-trom</i>
Sono Takahiro	<i>Shôko-trom</i>

Shundeika

De titel van deze dans wil zeggen 'bloemen' – in het oud-Japans betekent 'bloem' hetzelfde als 'kersebloesem' – in een lentetuin. Dit gracieuze danskwartet bestaat uit twee delen en behoort tot de zogenaamde linker-dansschool. De dans roept het beeld op van hof-dignitarissen die zich op zeer stijlvolle wijze amuseren onder de kersebloesems.

Ryo-O *Prins van Lan-ling*

Van dit stuk wordt gezegd dat het een uitbeelding geeft van prins Changkung van Lan-ling uit de Pei-chi-dynastie (550-577 A.D.) in China als krijger te velde. De prins van Lan-ling was volgens de legende een even dappere als knappe prins die altijd een dreigend masker droeg als hij ten strijde trok. Toen hij zijn grote vriend Chou verslagen had, componeerde een hof-musicus dit stuk als hulde voor zijn moed.

Bairo *De Indische oorlogsgodin Vairocana*

Een dansstuk in twee delen, een sterk ritmisch begindeel en een sneller tweede deel. De vier dansers zijn gekleed in het Ryoto-kostuum en dragen de Makko-hoofdtooi met rode streep. De dansers trekken hun zwaard, trekken zich terug, nemen hun schilden op en zetten hun nagebootste strijdbewegingen voort. Na een korte fluitsolo volgt de levendige krijgdsans, kyu geheten.

Gagaku

The word 'Gagaku' means 'elegant, rich music' and is the broad designation for ancient Japanese music. 'Kangen' is the concert section starting each performance. It is followed by an invocational dance. When the music is accompanied by dances, in the third section of a performance, it is referred to as 'Bugaku'. 'Kangen' literally means 'wind and string' and actually signifies an orchestra of woodwind, stringed and percussion instruments. The Royal Imperial Household music is the oldest concert music of Japan, dating back to the eighth century.

Gagaku

De 'elegante, rijke muziek' Gagaku vindt zijn oorsprong in de wijsbegeerte der riten en muziek van Confucius en ontstond in de Nara-periode (710-793) in de toenmalige Japanse hoofdstad Nara. De Japanse muziek aldaar werd beïnvloed door muziek uit China, Korea en India. In Kyoto ontstond in de negende eeuw de concertvorm van Gagaku, die tot de huidige dag bewaard is gebleven.

Gagaku wordt verdeeld in vier soorten: Kangen (concertmuziek), Bugaku (muziek en dans), liederen en muziek voor Shinto-ceremoniën. Het instrumentaal ensemble voor Kangen bestaat uit acht soorten instrumenten; drie blaasinstrumenten – fluit, hobo en mondorgel – die harmonieën voortbrengen welke aan Debussy herinneren, twee snaarinstrumenten – luit en cither – en drie trommen.

De Bugaku-dansen worden verdeeld in de Saho (linker) dansen in Chinese stijl en de Uho (rechter) dansen in Koreaanse stijl. De basiskleur van de kostuums is rood in Saho en groen in Uho-dansen.

Gagaku heeft zes tonaliteiten gebaseerd op een twaalftoonssysteem met ongelijke intervallen en twee zeven-toonladders.

Gagaku is niet alleen de oudste nog authentiek bestaande concertvorm ter wereld, maar ook de oudste bestaande muzikale taal. Gagaku en Bugaku kwamen in oudere vormen – voortkomend uit boeddhistische dansen – in de achtste eeuw van het Chinese vasteland naar Japan over.

Dit was tijdens de T'ang-dynastie, toen China het cultuurcentrum van Azië was en als hof-vermaak de muziek introduceerde uit India, Indochina, Perzië, Korea en Mandsjoerije.

Van Gagaku heeft het Noh-theater in de veertiende eeuw bepaalde tempobetekenissen en ritme-wisselingen overgenomen. De directe voorloper van het Noh-drama is echter Sangaku (gemengd amusement), later veranderd in Sarugaku (= apenmuziek) in de twaalfde tot veertiende eeuw.

Voor moderne Europese componisten en musici is Gagaku een constante bron van verrassing en bewondering door zijn geraffineerde harmonieën en opzettelijke dissonanten. 'Gagaku' wordt nog slechts uitgevoerd door de Japanse keizerlijke hofkapel – de musici hebben de rang van officieren in de keizerlijke hofhouding – en door de ensembles van een klein aantal Shinto-heiligdommen.

De musici die Gagaku beoefenen zijn voor het merendeel afstammelingen van de oude meesters, die de muziek van generatie op generatie hebben doorgegeven. Tegenwoordig worden de Gagaku zowel in de oude Japanse muziek als in de westerse muziek geschoold. Met de moderne westerse muziek heeft Gagaku enkele trekken gemeen, zoals de eindvorm. Het bekende Kangen-werk 'Etenraku' is al eens gearrangeerd voor een modern symfonie-orkest. Verscheidene hedendaagse Japanse componisten die het twaalftoonssysteem hanteren, hebben zich op de Gagaku-muziek geïnspireerd.

De Bugaku-dansen pretenderen minimaal de uitbeelding van een dramatisch gegeven, maar zijn een vaak rustige, feestelijk-symmetrische bewegingsmuziek. De dansvloer is afgezet met gelakte balustraden en voorzien van een groenzijden damask-tapijt. Twee grote gongs met een vlammen-patroon versieren op de achtergrond het Bugaku-toneel.

Zestig stukken zijn op het dansrepertoire overgebleven; de 'linker' dansen komen uit China, India en Japan zelf, de 'rechter' dansen uit Korea.

programma

KANGEN *concert*

Netori in Hyojo

Ringa

Etenraku *Hemelse Muziek*

korte pauze

NINJOMAI *Invocatedans*

Sonokoma

pauze

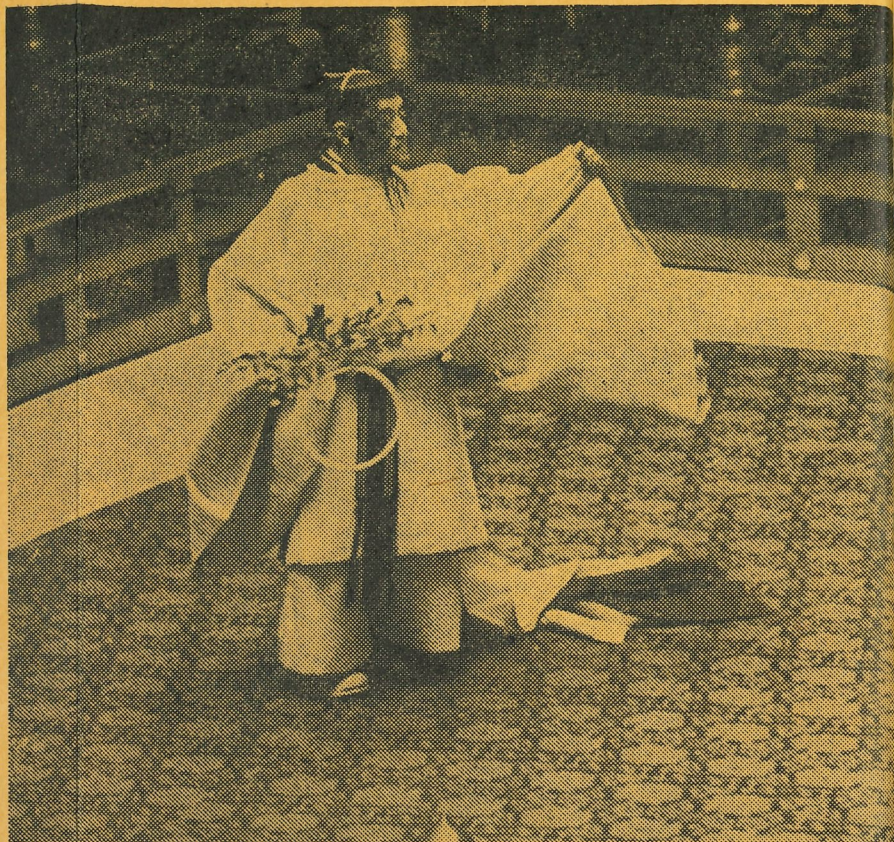
BUGAKU *dansuitvoering*

Shundeika *Dans in een bloementuin in de lente*

Ryo-O *Prins van Lan-ling*

Bairo *Militaire dans*

De Keizerlijke Hofkapel is voortgekomen uit de Keizerlijke Muziekafdeling (Utaryô) die in het jaar 701 aan het hof in Tokio werd gesticht om de oude Japanse muziek en dans en muziekvormen uit andere Aziatische landen te bundelen. Al spoedig werd de afdeling door meer dan 400 musici en muziekstudenten bevolkt. In het jaar 810 maakte de inheemse afdeling zich onder de naam 'Outadokoro' los van de hoofdafdeling. Verscheidene groepen musici vormden 'families' of scholen, zoals de Kojiki- en Kyoto-school. De Koma-school werd belast met muziekuitvoeringen in de Kofukuji-tempel in Nara. Na de in 1467 uitgebroken burgeroorlog ging de Kyoto-school verloren. De hofmuziek herleefde onder de regering van keizer Ogimachi (1557-1585) onder een nieuwe naam, Sanbogakuso, en kreeg in 1624 haar centrum in het kasteel Edo, de zetel van de militaire regering van Tokugawa. In 1870 werd met een nieuwe muziekafdeling getiteld Gagaku-kyoku de grondslag gelegd die na verscheidene latere hervormingen heeft geleid tot de huidige muziekafdeling aan het Keizerlijke Hof.

Ams

eling
oude
nden
ci en
zich
epen
l. De
el in
oren.
(585)
m in
870
slag
dige